

Передплата

на «РУСЛАНА» вносить:
з Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тиждень 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о 5½ год. пополуночі.
Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при ул.
Оссолінських ч. II. (партер)
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовского в пасажі Гавс-
мана.
Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереження.—
Рекламації неопечатані є
вільні від порта. — Оголь-
шеня звичайні приймаю-
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 іч
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Нова російська політика.

(+) Небагом буде вже сім літ, як цар винен італійському королеви візиту і наостанку рішив ся він сповнити сей обовязок ввічливости і чемноти, дізнавши після памятих марцевих днів такого упокореня з боку Австро-Угорщини, наслідком котрого розвіяли ся російські мрії що до Босни й Герцоговини. З побережа Лівадії пустив ся цар в дорогу манівцями через Едфурт і французску Швайцарию до Туринського низу і савойского королівского замку Рако-ніджі, у підніжжя приморських Альп. О мно-го коротшою і простійшою дорогою був би цар дістав ся до мети своєї подорожі на Пешт-Відень-Бреннер, одначе споводований дипломатичними і політичними понуками, пустив ся такими викрутасами, якими перед ним певне не їхав ніхто ще з Криму до Італії.

Але якраз сі викрутаси ціхують нову теперішню політику російську, котра такими манівцями, обминаючи з далека Австро-Угорщину веде до Італії. Се стає певним доказом, що Росія вступає на дорогу иншою як доси політики, котрої витичними географічними точками є Лівадія і Рако-ніджі. З Царгорода звіщають, що росій-ський амбасадор вертаючи з Лівадії, при-везе в сім тиждні відповідь царя на відруч-не письмо султана переслане цареві літом до Лівадії торжественною депутациєю. При передачі сего відручного письма цареві відбула ся літом в Лівадії розмова між міністром Ізвольским, а Ріфатъм-ба ш о ю, а тепер снують ся далше полі-тичні пасма сеї розмови. Росія наближує ся до Туреччини, запобігає єї приязни і дає виразні і очевидні єї докази. Туреччина має надію, що тепер Росія зрече ся при-вілеїв застережених собі що до будови залізниць в чорноморській області Малої Азії.

В році 1901 німецька Анатольська зе-лізниця одержала концессию на будову Ба-гдадської залізници, а тоді Росія яко уступ-ку за те вимовила собі привілеїв, що лише она може будувати турецькі залізници в пів-нічних приморських провінціях Малої Азії. Росія була отже тоді так прихильна Туреччині, що не хотіла ніяким способом допустити будови залізниць в Малій Азії, щоби лише яка єї віднога не зближала ся до Ерзерум. І тому то Багдадська залізниця не сьміла виходити з Ангари, лише з Ко-ній. Отсей привілеїв був для Туреччини важ-ким пүтом, а Туреччина бажала з него кон-че визволити ся. Коли війшов в жите ту-рецкий парламент, висловлювали там моло-дотурецькі послы се бажанє, що Росія ви-явить свою приязнь Туреччині і зрече ся сего привілею. Але Росія не хотіла нічого про се чути.

Нераз послідував рішучий зворот в до-казах приязни для Туреччини. Передовсім Росія зрекла ся добровільно 40 річних рат турецької воєнної контрибуції 300.000 К, щоби Туреччина могла зтягнути позичку, а російський амбасадор в Царгороді наклонив російських підданих що добровільно зрekli ся увільнення від податків, яке ім

прислугувало на основі квітүляції заклю-ченої Росією з Туреччиною. Росія бажєє крім того Туреччину уважати рівнорядною собі державою, коли данійше вважала єї неначе російскою губернією. Цікаво ще те пер, чи Росія зрече ся своєї ролі яко о-свободителька і опікунка балканських Сла-вян і залишати дорогу до Царгорода, яку Росія в своїх мріях з часів Петра В. і Катерини собі витичила.

Сю нову політику, яку Росія в Лів-адії розпочала супроти Туреччини, снує она далше в Раконіджі. Відвідини царські на замку королівским в Раконіджі не є лише виявою ввічливости. Виравді нічого там но-вого не зложить ся, щоби перед тим не було заснованє, але се річ очевидна, що Росія намагає ся навязати такі взаємини, котрі би її лучили з Італією поза плечима Австро-Угорщини і Німеччини. Сям не по-требує журити ся Австро-Угорщина, бо се як раз клопоти Росії завели її на сю до-рогу. Росія опинила ся знов перед другою війною на далеком Сході з Японцями, а ся війна буде для неї о много безвигляднійша як попередня. Підчас першої війни Росії з Японією, давала Росії охорону Австро-Угор-щина на основі Міршигагської умови, а на таку охорону Росія після зимових подій з нагоди прилуки Босни й Герцоговини зов-сім не може числити. Тимто Росія глядає ся за такими союзниками, котрі могли би бути суперниками Австро-Угорщини. Австро-Угорщина не має ніяких заборчок намірів, отже се для неї байдужне, що Росія на случай східно-азійської війни, старає ся о-безпечити свої західні границі. Але се не може бути для Австро-Угорщини байдужною справою, яких она до сего вибирає собі союзників, щоби їх висунути проти Австрії.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

В суботу відбула ся рада міністрів, одначе не занимала ся, як звіщають, політичним положенєм. Як запевняють чеські дневники, не предложив бир. Бінертязикових зако-нів ухвалених чотирма соймами німецьких кра-їв, щоби обминути міністерске пересяленє. Reichs-post припускає, що бар. Бінерт не виробив ще пляну, який має подати монарсі після уступлення чеських міністрів з кабінету (а се має послідувати в найблизших днях). Міністер-президент в тих днях має порозуміти ся з представниками лів-адії і правиді, котрі мають знов домагати ся уру-хомлення чеського сойму, бо з Праги наспіли ві-сти, що консервативні великі власники бажють наново розпочати змаганя в тім напрямі. Вирі-нає з сего боку також гадка утвореня нової ко-аліції з докладно означеною програмою, щоби тим способом найти вихід з дотеперішого пе-ресяленя. З того самого жерела звіщають, що в польським колі з всепольского боку проявив ся настрій проти правительства в резолюції про-ти него зверненій в докором, що оно намагає ся здискредитувати парламент. Др. Дулемба мав одержати порученє, щоби виступити на раді міністрів з домаганєм утвореня робочої більшо-сти парламентної. Ся резолюція польского ко-ла мала в німецьких кругах і в дневникарстві ві-

денським викликати всякі толки, бо пояснювано її яко відступство кола від витиченої перед тим дороги і яко уступку в користь обструкції.

Тимчасом „Poln. Corresp.“ зазначає, що всякий, що знає розправу в польським колі пере-ведену перед ухваленєм сеї резолюції, признаєє таке розумінє сеї резолюції зовсім хибним. До-маганє в словленє в сій резолюції, щоби посе-редничу акцію розпочату презесом кола д-ром Гломбівським в цілі урухомлення праского сойму а тим самим і спокійної роботи в держ. раді, не є ніякою уступкою в користь обструкції. В роз-мові з редактором Poln. Corresp. висловив ся президент посол палати др. Паттай, що парла-ментарного положеня не треба оцінювати так зневірливо. Зголошені в палаті 16 наглих вне-сенєй відносять ся до справ дійсно пильних і важних н, пр. до дорожні. Протягом 14 днів бу-дуть єї внесєня полагоджені а палата буде мо-гла приступити до важної справи фінансового пляну. Польске коло відограє важну ролю в справі уздоровлення парламенту.

Одначе сей погляд д-ра Паттая є доволі оптимістичний, бо по полагоді сих 16 внесєнь крайні сторонництва можуть внести дальших 16, бо супроти фінансового пляну в тих таборах проявляє ся великий опір.

Віденські дневники переповнені вістями про о-бнову кабінету, а N. W. Tagblatt по-дає навіть лісту, в котрій др. Пацак находить ся яко чеський, а др. Пахер як німецький міні-стер-земляк, а кандидатами на окремі теки є др. Сильвестер і др. Пергельт.

Тимчасом інформована з німецького міні-стерства Brüner Ztg запевняє, що вже в най-близшим часі теперішній кабінет зробить місце виразному урядничому міністерству під проводом бар. Бінерта. Причини сеї зміни поясняє названий дневник таким способом: „Ми-мо всяких заперечувань міродатні круги німець-ких сторонництв не є неприхильні о-бно-ві міністерства на парламентній основі. А що Чехи і Словинці настають на усунєнє міністрів Гохенбургера і Шрайнера, а німецькі сторонництва не хотять на себе брати одвічаль-ности за таку зміну в обидвох тих ресортах, от-же має бути утворений переходо-вий кабінет урядничий без міні-стра-земляка на короткий час, а відтак обявлює би по нім державну керму парламентар-не міністерство.

Та не тільки N. fr. Presse рішучо виступає проти всяких змін в міністерстві, котрі на єї по-гляд виходять усе на шкоду німецьких сторон-ництв, але подібний погляд проявляє ся також в хр.-суспільних кругах. Добре звичайно поін-формована Reichspost запевняє, що всі ті вісти про о-бнову кабінету виходять з одного жерела, викликані тривогою, що міг би забажати хтось инший засісти на фотелю д-ра Шрайнера.

В Угорщині переговори для полагоди пересяленя продовжають ся далше. Кошут пересправляє з віцепрезидентами сторонництва Барабашем і Садім і подав до їх відома вислід коронної ради. Барабаш висловив ся відтак вечером, що від Кошута не дістав ніяких ука-зок, але буде старати ся якимсь способом зво-лити бажаню короля, та що навіть обдумав певний плян в тій справі. Колиж не по-веде ся єго перевести, то бодай тим способом королеви обявить ся добру волю.

В політичних кругах звертає на себе пиль-ну бачність статя независимця Гольльо в ко-шутівским дневнику „Budapest“, з котрої вихо-

дять, що незалежність вважають здійснене військових уступок одною з найважливіших своїх точок програмових. Тимто для досягнення цієї цілі вони на якийсь час готові нібито підняти ся під програму з 1867. р., щоби тим способом вислати на влади і на часі а відтак виступити з дальшими домаганнями, як окремих банків, економічна незалежність ітд. Колиб отже на тих основах поладжено пересилена, то не досягнуло би ся тривкого дуалістичного правління і не поконалоб ся незалежність, бо она діставши уступки, будуть змагати до повного відокремлення Угорщини. Незалежність Гольцгоф своєю статтею потвердив лише, що коштувати не побідить ся уступками, а навпаки промостить ся йому лише дорогу до дальшого скріплення і розросту.

Дневник гр. Тіса „Az Ujsag“ виступає різко проти христ. суспільної Reichspost, котра звертала бачність міродатних кругів на грозу коштувату і докоряє, що сей австрійський дневник, котрий є відгомном міродатних австр. чинників, вмішує ся у внутрішні угорські справи. При тім додає „Az Ujsag“, що в Австрії і так §. 14-ий вийде в житє, а тоді Корона може рішати, як схоже, (значить, без парламенту і без огляду на австрійське правління), бо Австрію не обходять військові уступки нічого. Нехай монарх помирить ся з Угорщиною і дасть їй військові уступки. Ліпше хоч одно пересилена поладити, як жадне. В такім самім дусі пишуть про статю Reichspost інші мадярські часописи. Се маловажене австрійського парламентаризму мадярським дневникарством повинно би звернути на себе бачність послів до державної ради.

Заграниця.

Англійське парламентарне пересилена (конституційний кофлікт) вже покінчене. Король Едвард зрезигнував з дальших переговорів. З поміж членів висшої палати 304 заявляло ся за правлінням, значить девять голосів понад абсолютну більшість.

Супроти атаків з демократичної сторони в нижшій палаті, споводованих тим, що Англія не мішала ся до справи процесу Феррера, вважає відповідним англійський міністер заграницних справ зобразити становище правління. При тім виложив він основи англійської всесвітньої політики взагалі: вмішувати ся там, де і коли їй лицьє. Свою бесіду виголосив сер Едвард Гре (Grey) в Шеффільд. Він заявив, що загальне положене в заграницній політиці є рішуче корисне. Обставина, що останні балканські непорозуміння удало ся державам поладити в мирний спосіб, може ухитити яко добра ворожба, що й в будучині будуть всякі заворушення поладжені в сей сам спосіб, от як в. пр. в Персії. Колиб подібні події були лучили ся там кілька літ тому назад, коли то Росія і Англія були ще супроти себе завдрісні і недовірчливі, тоді війна може не булаб неминуча, але в кождім разі публична опінія в обох державах булаб вельми занепокоєна.

Що дотикає Марока, яке все ще не перестало бути видівнею заворушень, то й тут зменшила ся, коли не устала вже зовсім обава, щоби тамешні події не вплинули в який спосіб на європейські держави. Вплив публичної опінії радше ослаблює ся, чим скріпляє ся через домагане, щоби правління вмішувало ся там, де єствають зобовязаня через договори, як в Македонії і в Конгу. Коли хто вірить в се, що англійське правління є рівнодушне на інтереси людскости, то най пригляне ся успіхам, які здобуло англійське правління в концерті інтереси людскости, то най пригляне ся успіхам, похваляє заінтересоване Зєдінєнях Держав справами Конга і не може й на далі допустити до прилуки Конга зі сторони Бельгії, доки не будуть поладжені вдоволяючо два питає: 1) більшість тубольців все ще відбуває примусові роботи; 2) сей край все ще замкнений для торгівлі. Удержуване в дальшій тягу теперішних обставин в Конгу може довести до непожаданих кофліктів.

Принятя в честь царя Никола II. в Раковіджі має мати сердечний характер. Міністри Ізвольський і Тітоні відбудуть дня 24. с. ж. спільну конференцію. Вість, що цар враз з королем Віктовом Емануїлом мають удати ся до

Месини, показала ся неправдивою, а так само вість про те, що на неаполітанських водах має повитати обох монархів французька ескадра. Ся ескадра прибуде там вправді, але вже по відїзді царя з Італії, щоби відвзаямити ся італійській корабельній дивізії за відвідина зложєні минувшого року в Ніці.

Ратуш в Раковіджі гарно прикрашено. В місті панує оживлений рух. Посадник міста видав відозву, в якій взиває людність, щоби прийняла сердечно достойного гостя і заявила через те любов італійського народу для благородного російського народу, якого моряки з героїзмом поспішили в поміч при нагоді страшного землетрусу в Калябрії і Сицилії. А міжтим цар, оминувши великим луком Австро-Угорщину і Баварию, зближає ся до цілі подорожі. По дорозі заряджено всюди незвичайно далеко ідучі средства осторожности. А можна судити про них після сего, що в Лівадії відобрано вперед жовнірам, які творили шпалір в часі відїзду царя, оружє.

Безнастанне лявірованє Іспанії між консерватистами і лібералами привело її знов над беріг пропасти. На чолі ліберального кабінету станив Морет і обняв керму правління. На самім початку голосить він, що „хоче відбудувати у внутрі і на вні те, що знищила уступивна міністерія“. Коби лише слова сего 70-літнього старця показали ся правдивими! Яким способом повстала у короля так нагла зміна, що мусіла уступити консервативна міністерія, яка стояла ще перед кількома годинами на тривких основах, доси ще не вяснене.

Президию і внутрішні справи обняв Морет, заграницю Кабалеро, фінанси Алявадо, війну ген. Люгуль, маринарку адмірал Конкас, роботи Гассет, просьвіту Барросо, справедливість Мартінез дель Кампос. Князь Товар став губернатором Мадриту, а посадником давнійшай посадник Аквілера. Як догадає ся Ель Паїс. ген. Вайлер має обняти начальство над армією в Ріфі, а ген. Маріна має бути відкликаний.

Нове правління, як заявив Морет, має вести політику усокоюваня і вирозуміня, буде неумолиме, а при тім сираведливе для тих, що держать ся законів. Має оно також привернути конституцію в Барцельоні і Героні. А що духовенство не буде мало вже ніякого впливу, тож відносини між Францією і Іспанією поправлять ся. Ліберальні і републиканські дневники прихильно висказують ся о новім кабінеті. За те консервативні дневники атакують лібералів за се, що злучили ся з ревалюціоністами, щоби звалити консервативний кабінет. Революціоністи повитали новий кабінет пристробєм міста хоругвами і иншими демонстраціями.

Новий президент міністрів Морет уродив ся 1838 р. в Кадиксі. Три рази був вже міністром, а раз навіть президентом міністрів. Він є автором численних історичних, політичних і фінансово-політичних писем.

Державна рада.

В посольській палаті внесло правління 33 предлоги, які були вже минувшої сесії предложені, між иншим закон про прилуку Босни й Герцоговини, язиковий закон для Чех і про поділ Чех на округи, закон про торгівні договори, про суспільну обезпєку ітп. Крім того вплинуло 16 наглих внесєнь, а 292 самостійних внесєнь звичайних і інтерпелляцій.

Др. Паттай обнимаючи президию, звернув ся до послів з віванєм до роботи і закінчив промову словами: „нарид жде сего від вас“.

Між наглими внесєнями находять ся внесєня: п. д-ра Костя Левицького в справі вибору комісії з 52 членів для виробленя національного закона; п. Глебовіцького і тов. в справі утворєня „католи російського язика і літератури на університетах у Львові і Чернівцях“.

Між звичайними внесєнями находить ся внесєне п. д-ра Олесницького: 1) в справі зміни закона про стоваришеня, 2) в справі новелі закона гіпотечного в предметі безплатного споряджуваня менших кофтрактів, що до ґрунтів селянських урядами гіпотечними,

3) з начерком закона про цивільно-правну одвічальність адміністраційних урядників, 4) в справі заложєня нившої школи гірничої в східній Галичині, а передовсім в Калуші з рускою викладною мовою, 5) в справі зачисленя міста Стрия до другої класи додатків активальних і 6) в справі відшкодованя громади Гірне (пов. Стрий) з причини хибної регуляції ріки Стрий.

Між інтерпелляціями находить ся запит п. д-ра Глебовіцького в справі Преосьв. Епископа станіславського д-ра Хомишина.

Ухвалено також комісії, що єствають за попередньої сесії, вибрати в тім самім складі; крім того вибрати ще шкільну комісію.

Пос. Доберніг звернув ся з запитанєм до президента в справі процесу виточеного послом Брдіком проти директора промисл. зел. товариства Кестранка, котрий закинув посламе держ. ради, що вихиснують своє становище в свою користь і надуживають мандатів.

Президент відповів, що закиди завядто загальні і взиває Кестранка, щоби достарчав доказів і подав імена. Инакше не можна направити ирилюдно заповідяної кривди.

При кінці пос. Брайтер виступив в обороні страченого анархіста Феррера і винуватив за се „клерикалів“ на що ему пос. Мислівец кликнув: проч з жидами, ваша безличність сягає вже до неба, ви оборонці убійників.

Слїдуюче засїданє в второк дня 26. с. м.

Про пересилєне в укр. рускім клубі звїщали ми вже в попереднім числі. В сїй справі одержало „Дїло“ таку телеграму з українського клубу:

„Відєнь. (Тел. власна). Укр. руский клуб на засїданю в середу, 20. с. м., перевів дискусію в справі вступленя укр.-руских послів з Буковини до клубу та порішав, що з огляду на ріжницї між его політикою і політикою Буковинців сполука серед теперішних обставин неможлива. На тім самім засїданю голова клубу пос. Ю. Романчук зголосив свою резігнацію зі становища голови. Причиною его резігнації є родинні відносини. Клуб сей резігнації не прийняв до відомости, тільки, ствердивши своє повне довіре до пос. Романчука як до голови клубу, вівзав его до дальшого проводу. Одначе маючи на увазі родинні обставини пос. Романчука, а саме, важку ведугу его жени, удїлив ему відпустку, віддаючи на той час провід в клубі найстаршому віком членови клубу, пос. Гр. Цеглинському.“

Примітити однак гадить ся, що жена посла Романчука, хвалити Бога, зовсім здорова, а причина сего пересилєня зовсім инша. Країні живля бажають острійшої тактики і тому їм не влад сей провід.

Просимо відговити передплату.

Новинки.

— Калєндар. В второк: руско-кат.: Карпа муч.; римо-кат.: Евариєста. — В середу: руско-кат.: Параскевії; римо-кат.: Савини.

— Бойкот Русинів у Львові. Дня 14. жовтня відбуло ся засїданє міської Ради у Львові, на яким секретар фінансової прокуратурі і радний міста др. Здїслав Прухвіцький поставив внесок, щоби на службу при електричїм трамваї і у львівськїм магістраті не приймати Русинів. Засїданє признано тайним, почім почала ся дискусія. Против варварського внеску, як паше „Галичанин“, промовляв др. Апкєназе, др. Шляйхер, др. Лісєвич, п. Чернецький і директор електричного трамваї, Томіцький, який зазначив, що в інтересі інституції не можна руководити ся національним шовінізмом. Здавало ся, що після сїх промов ніхто не обїзвє ся за внеском д-ра Прухвіцького. Стало ся инакше. Президент міста бляхар Цюхціньський заявив, що він вже давна придержує ся принципів, проголошєних др. Прухвіцьким і так повинен робити кождий, щоби задержати польський характер Львова. За приміром през. Цюхціньського пішов купець Мєчєслав Шидловський, властитель склепу Шубута в ринку, що торгує чаєм і церковними свїчками, який рівнож промовляв за тим горячо, щоби бойкотувати Русинів, які вносять чимало грошей до его склепової каси. В тім

самім дусі промовляв годинникар, недавно вихрещений жид, Ян Зельтенрайх, який є рівночасно спільником реставрації Лясоцко (Баєра). У Зельтенрайха, як годинникаря і спільника реставрації Баєра потонуло також чимало руского гроша. За внеском пра Прухніцького промовляв ще збанкрутований лякерник Оглі, потім прийнято внесок більшістю голосів. На відвічальність „Галичанина“, певно добре поінформованого, подаємо прізвиська сих радних, яким Русязи „смердят“, до відомости рускої публіки, яка з повним достоїнством повинна приміняти ся до сего варварского, негідного культурних людей вивозу.

— Святотатство на Ясній Горі в Ченстохові. Вночі з п'ятниці на суботу дець по півночі межі 2. а 4. години закрали ся злодії до каплиці Пр. Матери Божої на Ясній Горі в Ченстохові і ограбили чудотворний образ зі всіх дороціностей. Злочин замічено рано, коли служба війшла до каплиці попрятувати. Сейчас прибув ігумен кс. Рейман з жандармами і почали ся оглядини образу. Очам комісії представила ся страшна руїна. З чудотворного образу, мальованого на дереві, розбишаки здерли дорогоцінну суконку, висаджену перлами, брилянтовою короною з голови Матери Божої і малу брилянтовою короною з голови Ісуса Христа; з вотив украдено: 15 золотих годинників, 8 грубих золотих ланцюжків, 10 золотих менших ланцюжків, 4 шпурки менших, а 5 шпурків грубих перел, 20 золотих сердечків і ин., 50 перстенів з брилянтами, багато брильянтових перстенів і інших річей. Притім розбишаки зриваючи насильно суконку і корону, ушкодили сам образ. Злочинці мусіли дуже добре знати розклад костела. Дістали ся до середини через вікно в передсінку, звідтам на хорі костела, а відтак на малі хори каплиці і по шпурі спустили ся в долину. Один з розбишаків, який мусів бути дуже сильний, виліз на вівтар і відсунув срібну заслонку з образу та підпер її двома восковими свічками. На образі остали сліди від ударив свічки, яким відбито корона. За злочинцями поліція зарядила слідство. Місто замкнено жандармами і за телеграфовано на всі сторони. Поки що арештовано підозрілих о злочин музика і співак з хору в тім костелі. Підозріне паде однак на якихсь двох мужчин, які вочували тоді в мурах монастиря і о 5. год. досвіта війшли головною брамою. Дверник випустив їх за окремим дозволом настоятеля монастиря, бо звичай не дозволяє нікого випускати вночі поза мури. Шкоду, зроблену злочинцями, оцінюють на кілька мільонів рублів. Одна перлова суконка з образу, по переказам дарована королевою Ядвігою, була варта мільон рублів.

— Сокильський зїзд. В салі львівського „Сокола“ відбув ся вчора зїзд відпоручників „Соколів“ з львівського округу. В зїзді взяло участь поперех 50 відпоручників, які заступали близько 30 сокильських гнізд. Нараді отворив о 11. год. перед полуднем голова львівського „Сокола“ проф. Боберський, потім п. М. Коць відчитав цікавий реферат про історію пожарництва, далше п. С. Горук виголосив довший реферат на тему: „Хибні сокильських товариств на селі“, а далше п. Боберський говорив про ведене руханки, звязуючи до науки рухових вправ з огляду на проєктований злет українського Сокильства в сліду ючим році. Сим зібрали ся ранішні варади. По спільнім обді зібрали ся відпоручники на подвірю „Дністра“ і разом відфотографували ся, а відтак п. Поліха, начальник вправ в львівській „Соколів“ перевів з ними муштру на підставі нового підручника п. з. „Впоряд“, а потім свободні вправи вільноруч Зїзд закінчив ся знова в салі „Сокола“ складанем звітів з діяльності поодиноких сокильських товариств Зїзд замкнув промовою п. С. Горук, а зібрані в одушевленем відспівали „Соколи, Соколи“ і „Ще не вмерла України“. О 6¹/₂ год. в тім самім салі відбуло ся аматорське представлення народної штуки в 5 діях Б. Гринченка „Арсен Яворенко“. На представленю були всі учасники зїзду і багато львівської публіки. Аматори мимо короткого часу до підготовлення вистави вивязали ся із своїх ріль дуже добре.

— Просьвіта між угорськими Русинами. До поборювання безграмотности між нашими братами Русинами на Угорщині взяв ся руский єпископ о. Юліян Фірцак з Унгвару. Єп. Юліян видав до духовенства мукачівської єпархії пастирський лист, в яким горячо звизає до закладання курсів науки письма для дорослих. Сими курсами мають заняті ся церковні громади. Де нема церковної школи, там буде наука відбувати ся в читальні або в приватнім домі. Управителями курсів мають бути священники, учителі церковних шкіл або дяки. Наука буде відбувати ся в таких порах року, коли нема роботи в полі, тричі в тижді. Хто одного року научить ся читати і писати по руски, може на другий рік вписати ся на вишній курс, де будуть учати історію, господарства та малярского язика. Винагорода для учителя в церковній касі має вносити найменше 2 К від ученика. — Справа курсів для неписьменних між угорськими Русинами є як раз на часі, бо новий виборчий закон, до якого

вкінці мусить прийти на Угорщині, може відобрати право голосованя всім неписьменним.

— Шкільні лікарі. Розпорядок міністерства просьвіти що до установленя шкільних лікарів буде найперше примінений в державних муж. учительських семінариях від дня 1. грудня с. р. Круг діланих тих лікарів зачеркнений є в окремих приписах. Такий лікар має в першім дни з початком шкільного року оглянути поверховно всіх хлопців, а протягом двох перших місяців оглянути кожного з окрема і виповнити дотичний квестионар. Про замічені недуги у хлопців будуть їх родичі згл. опікуни повідомлені листовно. Хлопці хорі на заразливій недугі будуть усунені зі школи. Шкільний лікар не має обовязку лічити шкільну молодіж.

— З Полтави доносить „Рада“ отсі цікаві вистки: До українського кобзаря Ткаченка, який тепер гостює у Полтаві, щоденно ходить все більше слухачів. Антрепреньор української трупи Сабінін має запросити Ткаченка на Шевченковий вечер, який він хоче впорядкувати 26. жовтня, коли добуде дозвіл від адміністрації. Запрошували до себе грати Ткаченка декілька приватних осіб. 17. с. м. его запросили до себе возні губернського земства. — Ще коли в 1907. році попечитель київського шкільного округу приїздив до Полтави, то звернув увагу на те, що на одній з городських шкіл висить вивіска „Школа імени Котляревського“. Д. Зілов звелів вивіску написати росийською мовою. Коштів на нову вивіску не було; виставалась стара вивіска. Проїшов місяць, другий; гадали вже, що д. Зілов забув свій приказ, аж ось пригадано змінити вивіску. Наша міська дума рішила переробити вивіску. „І“ в слові „імени“ було перероблено на „И“ а „Котляревського“ так і зосталась. Аж ось замість Богдановича, шкільного інспектора 1 го району, призначено нам Доброговського. Сей добродій, бувши у школі, помітив „помилку“ в слові „Котляревського“. Наслідком сего вивіску з школи зовсім зняли. Ось така то московська конституція.

— Запорожська церква. В селі Покровському 20 верстов від м. Таганрога (недалеко устя ріки Дону до Азовского моря) стоить старенька деревляна церква, яку збудували козаки в 1781 р. поселені тамки по зруйнованю Січі. Церква та була покрита спершу очеретом, потім драґаціями, а перед 40 літами побито її бляхою. Тепер в тій старій церкві відправляють лише раз в рік на Великдень. Богато з неї взято до нової церкви мурованої, яка нічим не визначаєсь. Церковцю побудовану Запорожцями хоче духовна консисторія розібрати, певно на те, аби знищити козацьку пам'ятку. Про сею церкву доносить „Рада“, що там є чудової роботи іконостає, на якім позолота добре зберегла ся. Вхідні двері цілком українського стилю, шестикутні, в різьбою по краях. Кругом вівтаря стоять кратки різьбарської роботи, а попід стелею йде різьблений сволочок. В паламарні нової церкви переходять багате стародавньої церковної одіжи, ваятої з старої церкви. Проти зруйнованя козацької церкви виступають найбільше жінки і може їм поведе ся охоронити сю народну пам'ятку.

— За старі гнізда. „Рада“ доносить, що багато переселенців з Поділля на Таврию повертає тепер до рідних сіл і відкуповує поспродувані господарства. Нові хзаї по більшій часті відступають набуті дома, але часто лучає ся противно. От недавно повернув з Таврії один господар до села Рункошів. Свою хату продав він був двома братам. Хата була замкнена, а брата були при роботі в саді. Коли переселенець зачав силоміць добувати ся до хати, прибігли нові владстелі і почала ся бійка. Тоді переселенець без надуми застрілв одного з братів, а потім і другого вбив на місці.

— Як пізнати фальшиві гроші? В Льондоні відбував ся недавно процес против фальшивників грошей, а при сій нагоді один із судив присяжних подав дуже легкий спосіб, як можна фальшиві срібні гроші розвізнати від правдивих. Коли взяти якусь підозріну монету межі великий і показуючий палець лівої руки, а так само якусь правдиву карбовану монету в праву руку і потерти їх міцно боками об себе, то правдива монета зараз лишить сліди на фальшивій, бо єї вітре значно. Судия таки зараз на розправі спробував сей спосіб і показало ся, що він був добрий.

— Стан народної просьвіти у Европі. Шведський славний статистик Сундварг подав інтересну статистику про стан народної просьвіти в поодиноких европейських державах. Краї, які мають найбільше число шкіл, учителів і учеників, мають очевидно найменше число неписьменних. Найменше неписьменних є в Німеччині, іменно 0.05%. Всі інші держави европейскі слідуєть що до числа анальфбетів в такім порядку: Швеція 0.1 проц., Швайцарія 0.1, Давія 0.2, Британія 1.0, Голандія 2.1, Франція 4.0, Фінляндія 4.9, Бельгія 10.2, Австро-Угорщина 25.7, Греція 30.0, Італія 31.6, Росія 61.7, Португалія 70 проц., Румунія 74 проц. Отже пересічно маємо неписьменних в цілій Европі 30 проц. Загальні видатки в европейських державах вносять кругло 1700 мільонів марок. На Росію, яка

становить четверту часть всего населения в Европі, припадає із сєї суми лише 20-та часть, на Німеччину майже трета часть, на Британію більше як четверта часть, а на Францію осьма часть. В Европі загальне число шкіл вивозить 465,451; учителів 1,050,632; учеників 45,281,691. Число учителів в самій Росії вивозить 195,000, в Британії 177,620, в Німеччині 168,000, в Франції 158,865, а в Австро-Угорщині 124,855. Найбільше впадає нам в очи число учителів в Росії, яке цілком не відповідає процентовій пропорції неписьменних.

— Осінь. Останні кілька днів з виїмкою вчорашньої неділі своїм мрачним виглядом пригадують осінь, яка після календаря вже давно настала. Нині по мразі пустив ся дрібний дощик і настало проникаюче зимно. Темперомір показував в полудне 7.5° R.

Оповідки.

— Іменованя. Намісник іменував повітовими комісарями: д-ра Тадея Хмелярського, Влад Липковського, Меч. Зеліньського, Мар. Марковського, д-ра Філ. Гросса, Кар. Новаковського і Войт. Кравецкого.

Посмертні оповістки.

— Клементий Розлуцкий, нотар в Буківську, упокоїв ся дня 21. сего місяця в 49. році життя. В. е. п.!

Наука, штука і література.

В київськім українськім клубі, 21. жовтня на культурній вечірці відбув ся перший реферат д. Яворницького на тему: „Південно-західне козацтво перед судом історії“.

Зазначивши на початку, що історія козацтва не була ще докладно оброблена в окремих наукових працях, а звичайно трактувала ся ніби між иншим і у істориків XVIII. в. (ще по літописях, а не по архівних матеріалах), і у визначніших наукових авторитетів XIX. столітя. Сі останні обробили історію українського козацтва або досить непевно, невизразно, плутаючи ріжні відомі категорії козаків одну з другою (Бантіш Камєньскій і Маркевич), або не зовсім докладно і повно (Антонович: „Бєсїди про часи козацкі на Україні“), або, хоч з наукового погляду і бездоганно, все таки не як окрему тему, але тільки як частину історії українського народу (Грушевскій). Один тільки д. Скалковскій й зробив пробу дати варис історії укр. низового козацтва по архівних матеріалах, але й він зупинив ся лишень на останніх часах его встановля. Звертали свою увагу на історію козацтва і визначніші росийскі історики — Карамзин, Соловєв і Костомарів. Перші два ставили ся до него суворо і неприхильно, а останній дивив ся на козаків приязним оком. Далі референт, зазначивши, що Карамзин і Соловєв — прихильники державного принципу — оцінюючи з погляду користі чи кривди для росийської держави всі історичні чинники, не могли иначе дивити ся на козацтво, вважаючи его за живло противдержавне. Більш всього уваги звернув референт на погляди в сій справі Соловєва, котрий ставив ся до козацтва цілком негативно, бачучи в нім безперечний регрес в порівнані з найліхшим навіть громадским устроєм Росії за тих часів. І сею антипатичною своєю він дуже близько підходить до багатьох польських істориків. На думку проф. Яворницького, коли погляд Соловєва і має деякі підстави, то тільки в такім разі, як ми обмежимо ся довським і уральським козацтвом; щож до українських козаків, то погляд Соловєва не має жадних підстав. Українське козацтво ніколи не ріжнило ся від громадянства, як щось лише від доброго: український народ і наше козацтво особливио з 16 столітя, йдуть в купі, нога в ногу. Козак в устах наших прадідів не розбишака, не „хлоп“, а лідар, який тікає в степ не з думкою грабувати та без роботи гуляти, але з метою набратись сили, щоб стати в оборону загально національної справи. Не про саму й но здобич дбало низове козацтво, а про волю українського народу, про рівні права усіх верств громадянства сучасної єму України. Найвизначніша риса українського козацтва — его ідейність. Воюючи з Татарами, українські козаки проводили ширю народню політику і ні в якому разі не можна вважати їх за тих невисокої марки аватурників, яким малює собі козаки взагалі росийскій історик. Не можна слідком за Соловєвим назвати українських козаків також і гультаями, які втікали від усякої корисної роботи на легкий хліб, Війна, яку козаки проводили усе своє жите, — се тяжка праця, повна небезпеки, голоду і всякого лиха. І се жите муку взяли на свій пай українські козаки для того, щоб оборонити нарід від татарської веволі. Також і в боротьбі з

Телеграми

в дня 25. Жовтня.

Копенгага. Парламент 49 голосам против 44 ухвалив на внесені радикалів, висловити недовіру цілому кабінетови. гр. Гольштайна. По голосованню президент міністрів заявив, що цілий кабінет подасться до димісії.

Ченстохова. Украдені дорожочинності з чудотворного образу на Яселій Горі оцінено лише на 100.000 рублів, бо окраси образа були менше вартні. Дорогі окраси переходять у безпечних скарбничках.

Петербург. В п'ятницю отворено державну думу.

Білгород. Новий міністерський кабінет складає ся: зі старорадикалів: Пасіч (президія), Люба Іванович (внутр. справи), Мильованович (загр. справи), Протич (скарб); з молодорадикалів: Зу Івович (просвіта), Тімотієвич (судівництво), Пруданович (торговля), Вульович (прил. роботи) і Маринкович (війна).

Поляками не грала великої ролі згадана вже здобич, бажана біля чужого добра погріти руки. В війнах в Поляками, що тягли ся дуже довго, треба бачити боротьбу проти релігійного, національного, соціального і економічного поневолення українського народу. „Тікай, Ляше, бо все, що на тобі, наше“ — в свідчення від тих давних твар лишила ся нам характерна приказка. Таким чином, не грабіжницькі та антидержавні інстинкти кермували українськими козаками в їх боротьбі з Татарами і польською державністю, а релігійні, національно-економічні умови життя тогочасної України спонукали їх на се. Соловев запевняє, що козацтво взагалі зовсім не здавнє до того, щоб утворити нове громадське життя, але сьому поглядови російського історика суперечить думка про українське козацтво деяких тогочасних видатних польських діячів, котрі вразно вазначували, що наше козацтво має хист утворити славу „річ посполиту“. Не утворило воно нічого такого тільки через те, що взагалі для творчої діяльності умови его життя зовсім не давали простору. Але не давши зразків нового громадського життя, козацтво українське утворило і полишило в свідчення нам багату і чудову поезию — епос і драму, якої не має ні оден славянський нарід, окрім Сербів. Історичний український епос (думи і пісні) цілком дарунок нашого козацтва. В своїй політичній, національній і соціальной боротьбі українське козацтво близько зійшло ся з духовенством, яке за тих часів було поступовним живлом громадянства і позичивши у него конфесійну „духовну драму“, надало їй ширшого громадського значіння. Також і за істографію ми мусимо дякувати українському козацтву, яке полишило після себе багато літописів, мемуарів та інших цікавих і коштовних історичних документів. Для російської держави спеціально українське козацтво, на думку проф. Яворницького, прислужило ся тим, що підготувало завойовані Криму і населені чорноморських степів. Обороняючи свою віру і народність, українські козаки, врешті, дали високий зразок боротьби за волю людської особи, і в сьому треба бачити загально людське значінє козацтва. На підставі у сіх вазначених у нас уваг референт прийшов до того висновку, що українське козацтво було безперечно поступивим історичним чинником. Українське козацтво з честю прогало свою велику і почесну ролу і з славою зійшло з історичної видівні. Воно примушене було зійти з історичної видівні, бо російська держава, яка за часів Катерини зміцніла і сама набралась великої сили, бачила в нім непримиренного ворога кріпацтва, що тоді насильно заводилось скрізь по Україні. Щож взагалі лишало ся після українського козацтва? На се відповів референт, процитувавши уступ з відомої пісні:

„Гей, летіла бомба з московського стану
Та й посеред Січи впала.
Ой хоч і пропало славне Запорожя,
Та не пропала слава.

Увесь реферат проф. Яворницького був горячою апологією українського козацтва і відзначав ся тою привабливою теплотою, яка все буває наслідком щирою переконання і горячого замилована темою.

Слухачів на рефераті проф. Яворницького зібрало ся стільки, що в невеликій салі клубу було дуже тісно. Референта приймали рясними ошлесками. Від імени старшини українського клубу референта витала д-ка Олена Пчілка. (За „Радою“).

Надіслане.

(На сю рубрику редакція не відповідає).

1-го, 14-го і 16-го листопада слідуючі 4 тягнення.

- 1 квіт прем. 3% льосу кред. Гол. вигр. з І. ем. Кор. 90.000
- 1 квіт прем. 4% льосу угор. гіп. „ 70.000
- 1 льос італійський чер. Хреста „ 35.000
- 1 льос угорський „ 40.000
- 1 льос Базиліка „ 40.000
- 1 льос сербський тютюн. франк. 100.000
- 1 льос Йосіф (Josziv) Кор. 30.0 0

Разом 7 льосів. Ціна Кор. 288 в 32 ратах міс. по 9 Кор. — Право гри с ей час по зложеню першої рати.

Газета льосовань і чеки даром.

Банковий дім і Контора виміни
РОГАТИН & УЛЯМ

94 (5—5) ЛЬВІВ, ул. СИКСТУСКА ч. 8

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма

від 16. до 30. жовтня 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представлєне в Неділі і сьвята 2 представлєна о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представлєне. Білєти вчаснійше можна набуту в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

ОПОВІСТКА.

Подаю до відомости Вч. Клира, що сими двима опустила печатню моя нова Педагогія або Наука о вихованню, обнямаюча 425 сторін. Різнить ся она від Педагогії моєї з р. 1891. яко твір відрубний, уложенний після моїх академічних викладів педагогічних. Ціна сеї книжки 4 кор. Отримати єї можна або у мене (Львів, ул. Домса ч. 5) або в книгарнях львівських: ім. Шевченка, Рянок ч. 10 і Ставропигійській, ул. Руска 3.

У мене або в тих книгарнях можна отримати також мої: Проповіди Недільні (4 кор.), — Празничні (4 кор.), — Нові Празничні (3 кор.), — Похоронні (4 кор.), — Страстні (1 кор. 40 с.), — Науки на Май (3 кор.).

Примічаю, що згадані висше Проповіди Празничні самі творами від себе зовсім ріжними, самостійними, подаючими науки о предметах, маючих цілком інші теми. Суть то отже два відрубні циклі проповідничі.

Названі Науки на Май, числом 31, викладають поодинокі чесноти, яких звірцем єсть для нас Пресв. Діва Марія. Ті науки можуть бути добре ужиті на всякий празник Богородичний.

З високим поважанєм

Др. Яв. Бартошевський

проф. університету.

96 (1—5)

Біда з лихим жолудком

а сталі наслідки того є: брак апетиту, біль жолудка, мловне, забурєня при травленю, біль голови і т. д. На то певно помагають

КАЙЗЕРА

М'ято і Цукорки

випробовані лікарями!

Ділають оживляючо, причиняють ся до травлення і до скріплення жолудка.

Пакет 20 і 40 сотиків.

Можна набуту у всіх аптиках.

91 (1—12)

Кураційний і дезеровий ви-

ноград, найкрасшої якості, з великими ягодами, солодкий, щоденно сьвіжий з пня, 5 клгр. — 3 К. Мід природний чистий 5 клгр. 6 К 50 с.

L. Altneu, Versecz 4, Ungarn.

89 (9—15)

Телефон 788. — Конто щадницї почтової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечєнь

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпечєня будиноків, збіжа і знарядів господарських, від шкід огневих від корєнями услівями,

числить умірквані премії за обезпечєня,

ліввідує шкоди безпроволочно по жарі,

уділяє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

За рік 1908 припадає на користь членів зворот 15%.

Поліси „Дністра“ приймає при позичках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галичка Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові. Інформації до обезпечєнь уділяють агенції „Дністра“.

Зголєшеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12. 1908 виносять: Фонд резервовий і резерва премій К 1,865,540.—; инші фонди К 458,564.—; разом К 2,324,104.—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—3.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30
Тарнога	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Червоноє	8:05	—	2:05	5:58	9:30
Черновець	—	—	—	6:40	12:20
Станіславова	5:45	—	—	—	—
Коломи.	—	10:20	—	—	—
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00
Любіня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30	9:35B
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50
На Підзамче:					
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12
Курович	—	—	11:19	—	9:39
Винник	8:07	—	11:19	3:25	9:39
З Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45
Гяшева	—	—	3:30	—	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10
Червоноє	6:10	9:35	—	—	10:38
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станіславова	—	—	2:50	—	—
Коломи.	—	—	—	6:00	—
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45
Любіня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45
Рава рускої	6:14	11:05	—	—	11:35B
Янова	8:20	10:10	1:37+	3:40	6:30
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50	8:34B
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15
З Підзамча:					
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—
Курович	—	7:13	—	2:52	—
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—

ЗАМІТКА: Поспішні поїзди печатані товстим друком. — А) Лише в неділі і сьвята від 1¹/₂ до 2¹/₂. — Б) Лише в неділі і сьвята від 1¹/₆ до 2³/₆. — В) В неділі і сьвята а від 1¹/₆ до 2³/₆ щодєнь. — Г) Щодєнь від 1¹/₂ до 2¹/₂. — З) Лише в неділі.

